

A háztartások fogyasztása, 2013. I. félév (előzetes adatok alapján)

A tartalomról

- 1 A háztartások fogyasztása az évközi adatok alapján
- 1 A háztartások fogyasztási kiadásainak szerkezete
- 2 A háztartások fogyasztásának dinamikája jövedelmi ötödök szerint
- 2 A háztartások fogyasztása iskolai végzettség szerint
- 3 A háztartások fogyasztási kiadásainak szerkezete iskolai végzettség szerint
- 3 A háztartások élelmiszer-fogyasztása iskolai végzettség szerint
- 4 A háztartások tartós fogyasztási cikkekkel való ellátottsága iskolai végzettség szerint

A háztartások fogyasztása az évközi adatok alapján

A Háztartási Költségvetési és Életkörülmény Adatfelvétel előzetes adatai alapján a háztartási kiadások egy főre jutó havi összege 2013 első félévében 64,3 ezer forint volt.

A háztartások egy főre jutó havi fogyasztási kiadásai, I. félév

1. tábla

Fogyasztási főcsoportok	2012 (Ft)	2013 (Ft)	2013. évi az előző évi százalékában	
			folyó áron	2012. évi áron
Élelmiszerek és alkoholmentes italok	15689	15684	100,0	96,0
Szeszes italok, dohányárúk	1977	2007	101,5	89,7
Ruházat és lábbeli	1644	1754	106,7	106,7
Lakásfenntartás és háztartási energia	18154	17334	95,5	98,4
Lakberendezés, háztartásvitel	2014	2008	99,7	98,5
Egészségügy	2886	2896	100,3	97,1
Közlekedés	7137	7453	104,4	104,9
Hírközlés	4260	4416	103,7	100,6
Kultúra, szórakozás	3356	3505	104,4	103,6
Oktatás	393	398	101,3	97,5
Vendéglátás, szálláshely szolgáltatás	2479	2631	106,1	102,9
Egyéb termékek és szolgáltatások	3983	4185	105,1	99,1
Összesen	63971	64270	100,5	98,2

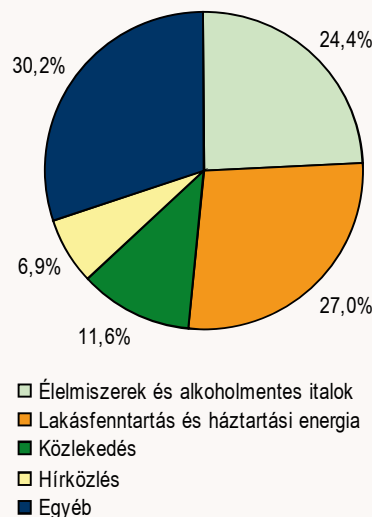
A fogyasztási kiadások volumene összességében 1,8%-kal csökkent 2012 I. félévéhez viszonyítva. Az átlagnál nagyobb mértékben csökkent az élelmiszerekre, valamint a szeszes ital, dohányárura költött összeg. Utóbbi főcsoportban a tavalyi évhez hasonlóan az átlagosnál nagyobb mértékben emelkedtek az árak. Nőtt a fogyasztás volumene a ruházatra és lábbelire, a közlekedésre, a hírközlésre, a kultúrára és szórakozásra, valamint a vendéglátás és szálláshely-szolgáltatásra fordított kiadások esetében. A rezsiköltségek csökkenésének és az üzemanyagárak kedvezőbb alakulásának köszönhetően a lakásfenntartás és háztartási energia, valamint a közlekedés főcsoportokban az árszínvonal csökkent tavalyhoz képest. A háztartások így érdemben növelni tudták a közlekedésre fordított kiadásukat, és bár – a valamivel enyhébb tél ellenére – több energiát fogyasztottak, a lakásfenntartásra fordított teljes kiadásuk összességében valamelyest mérséklődött.

A háztartások fogyasztási kiadásainak szerkezete

A háztartások kiadásai több mint a felét továbbra is lakásfenntartásra, háztartási energiára és élelmiszerekre költik. Ezen belül az élelmiszer részaránya változatlan az előző év azonos időszakához képest, azonban a lakásfenntartásra fordított összeg aránya hosszabb idő óta először csökkent – 1,4 százalékponttal – 27,0%-ra, az energiaköltségek csökkenésének következtében. Az alapvető fogyasztáson kívüli kiadások közül a közlekedés, a hírközlés és az egyéb kiadások aránya is enyhén növekedett.

Fogyasztási kiadások szerkezete, 2013. I. félév

1. ábra

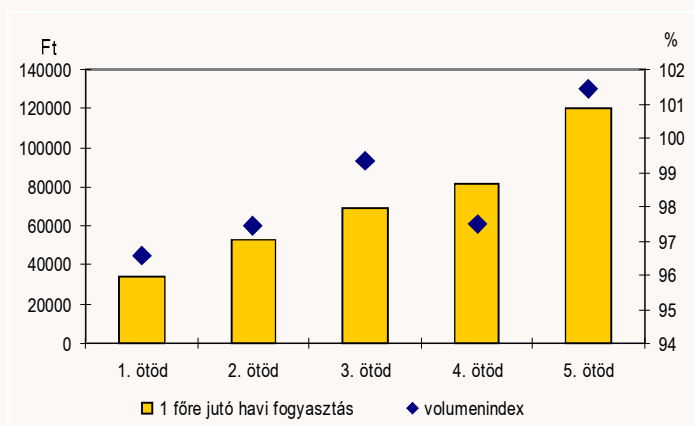
Továbbra is igaz, hogy a napi szükségletekkel – mint az étkezéssel, lakhatással, munkába, iskolába járással – kapcsolatos költségek kifizetése után alig több mint a felhasználható összeg harmada marad az összes többi kiadásra, bár ez az arány valamelyest javult 2013 I. félévében.

A háztartások fogyasztásának dinamikája jövedelmi ötödök szerint

A háztartások fogyasztásának dinamikája 2012 I. félévé és 2013 I. félévé között jelentős különbségeket mutat a különböző jövedelmi ötödekben. A leggazdagabb és a legszegényebbek közötti különbségek erősödtek: a legfelső jövedelmi ötödbe tartozó háztartások fogyasztása mintegy 3,6-szerese a legalsó jövedelmi ötödbe tartozó háztartások fogyasztásának. Egyedül a leggazdagabb ötödben élő háztartások összefogyasztásának volumene nőtt 2012 azonos időszakához képest, 1,4%-kal, míg a többi háztartásé csökkent, leginkább a legszegényebbeké, 3,4%-kal. Az élelmiszerre valamint szeszes ital és dohányárura fordított kiadás volumene mindegyik ötöd esetében visszaesett. A közlekedés volt az egyetlen fogyasztási főcsoport, ahol mindegyik ötöd esetében nőttek a kiadások. A legjobb jövedelmi helyzetben levők fogyasztása a többi kvintilishez képest három főcsoportban is lényegesen erősebb dinamikát mutatott. A ruházatra és lábbelire fordított kiadásaik 18,0 az egészségügyi kiadásaik 17,0, míg a vendéglátás és szálláshely-szolgáltatásra fordított kiadásaik 16,8 %-kal nőttek reálértéken.

2. ábra

A háztartások egy főre jutó havi fogyasztási kiadása és változása*, jövedelmi ötödként, 2013. I. félév

*Előző év azonos időszakához képest összehasonlító áron.

A háztartások fogyasztása iskolai végzettség¹ szerint

A Magyarországon élő 3790 ezer háztartás 47,9%-ában a referenciaszemély² alacsony iskolai végzettséggel (az általános iskola 8 osztályával vagy annál kevesebbel, illetve szakiskolával), 30,3%-ában érettségivel és 21,8%-ában főiskolai vagy egyetemi diplomával rendelkezik³.

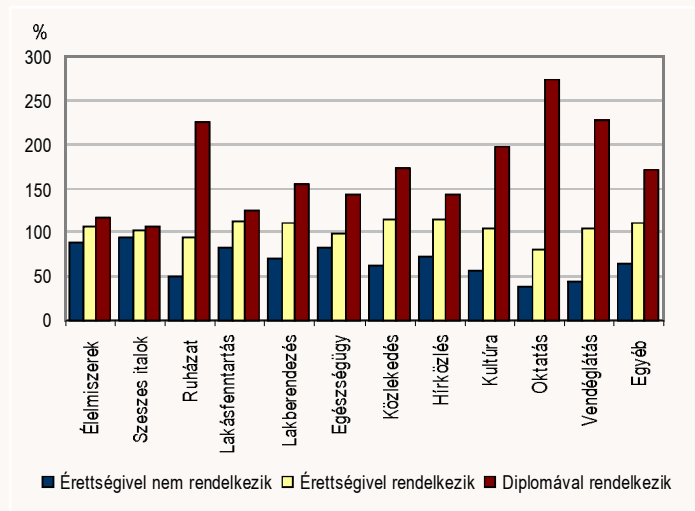
A felsőfokú és középfokú végzettséget szerzett referenciaszemélyek háztartásai, az országos átlag felett költöttek, míg az érettségivel nem rendelkező háztartások fogyasztási színvonala jóval az országos átlag alatti volt. 2013 I. félévében az alacsony iskolai végzettségű háztartások fejenkénti havi fogyasztása 48,7 ezer forint, a középfokú végzettségű háztartásoké pedig 70,3 ezer forint, a felsőfokú képesítéssel rendelkező háztartásoké pedig 93,6 ezer forint volt. A háztartások fogyasztási színvonala az iskolai végzettség szerinti azért is különbözik jelentősen, mert egyrészt a fogyasztás szintje és a háztartás jövedelmi helyzete, másrészt a háztartás jövedelmi helyzete és a háztartás iskolai végzettsége között is szoros kapcsolat figyelhető meg.

Az egyes fogyasztási főcsoportokban is összefüggés van a iskolai végzettség és a háztartás fogyasztási szintje között. A felsőfokú végzettségű háztartások egy főre jutó kiadásai minden termékcsoporthoz a legmagasabbak, kiemelkedően sokat – az átlagnál több mint kétszer többet – költenek ruházatra, oktatásra, vendéglátásra és szállás költségekre, valamint

kétszer gyakrabban járnak szórakozni és kulturális programokra, mint a háztartások általában. Az alacsony iskolai végzettséggel rendelkező háztartásokban az egy háztartástagra jutó ráfordítások minden kiadási főcsoportban alacsonyabbak az országos átlagnál, különösen a mindennapi életvitelhez nem alapvetően fontos vagy halasztható szükségletekben, ilyen pl. a vendéglátás és szálláshely-szolgáltatás, oktatás és ruházatközpont. E háztartások – a többi háztartáshoz viszonyítva – szeszes italra és dohányárura költenek relatíve a legtöbbet. Figyelemre méltó, hogy e termékekre majdnem ugyanannyit áldoznak, mint a magasabb végzettségűek.

3. ábra

Az egy főre jutó havi fogyasztás országos átlaghoz viszonyított szintje fogyasztási főcsoportonként, iskolai végzettség szerint, 2013. I. félév

A vizsgált egy éves időszak alatt nőtt a különböző iskolai végzettségű háztartások fogyasztása közötti különbség, a főiskolai vagy egyetemi diplomával rendelkező háztartások helyzete tovább javult. Csak a legképzettebbek tudták a fogyasztási színvonalukat a 2012. I. félévvel azonos szinten tartani, az érettségizettek és az érettségivel nem rendelkező háztartások fogyasztása pedig volumenben 1,5 illetve 3,0%-kal volt alacsonyabb az egy évvel azelőttinél. E tendenciát mutatja az is, hogy 2013 I. félévében az alacsony iskolai végzettségű és a középfokú végzettségű háztartások összes fogyasztása a diplomások fogyasztásának alig több mint a felét (52,0%-át), illetve a háromnegyedét (75,1%-át) tették ki, míg 2012 I. félévében az 53,7 és 76,2%-át.

2013 I. félévében az élelmiszerre, a szeszes italra és dohánytermékekre fordított kiadások mindegyik háztartástípusban visszaestek 2012 hasonló időszakához képest. Az egyes élelmiszerfajtákból, így húsból, zöldségből, tojásból, tejből, zsiradékból, cereáliákból, burgonyából mindegyik háztartástípusban kisebb mennyiségeket fogyasztottak egy főre vetítve. A szeszes italok és dohányárura fogyasztói ára nőtt a legnagyobb mértékben, 13,2%-kal, ez vagy helyettesítő termékek, pl. cigaretta helyett cigarettadohány vásárlására, vagy az ilyen szükségleteik mérséklésére ösztönözte a fogyasztókat. 2013 I. félévében a háztartások volumenben 17%-kal kevesebb cigarettát vásároltak, és 17%-kal növelték volumenben az egyéb dohányárura (pl. cigarettadohány, cigarettapapír, pipadohány) beszerzéseiket. Leginkább a legképzettebb háztartások tértek át a helyettesítő termékekre, az alacsony iskolai végzettségűek pedig a cigarettavásárlásaikat csökkentették reálértéken a legnagyobb mértékben. A közösségi helyeken való dohányzás tiltása is e termékek fogyasztásának visszafogását eredményezte. A lakásfenntartásra és háztartási energiára fordított kiadások reálértéke a felsőfokú és az alacsony iskolai végzettséggel rendelkező háztartá-

¹ Az iskolai végzettség szerint 3 kategóriát különböztetünk meg, ezek részletes bontása a módszertanban található.

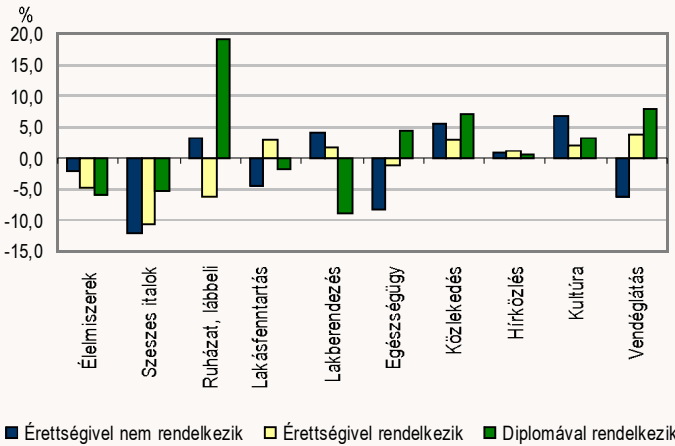
² Referenciaszemély az a háztartástag, aki a legnagyobb összeggel járul hozzá a háztartás közös költségeihez.

³ A továbbiakban, ha a háztartások iskolai végzettségét említjük, akkor azon mindig a referenciaszemély iskolai végzettségét értjük.

soknál csökkent, az érettségizetteknél nőtt. Figyelemre méltó, hogy a háztartási energia árak csökkenése az energiakiadások volumennövekedését eredményezte, és ez a tendencia a középiskolai végzettségű háztartásoknál érvényesült a legnagyobb mértékben. A legmagasabb és a legalacsonyabb képzettséggel rendelkező háztartások lakásfenntartási költségei volumenben azért csökkentek, mert az egyéb lakásfenntartási kiadásukat, pl. a lakáskarbantartási, illetve felújítási költségeiket mérsékeltek jelentősen.

4. ábra

Néhány kiemelt fogyasztási kiadás volumenének változása, iskolai végzettség szerint, 2013. I. félév

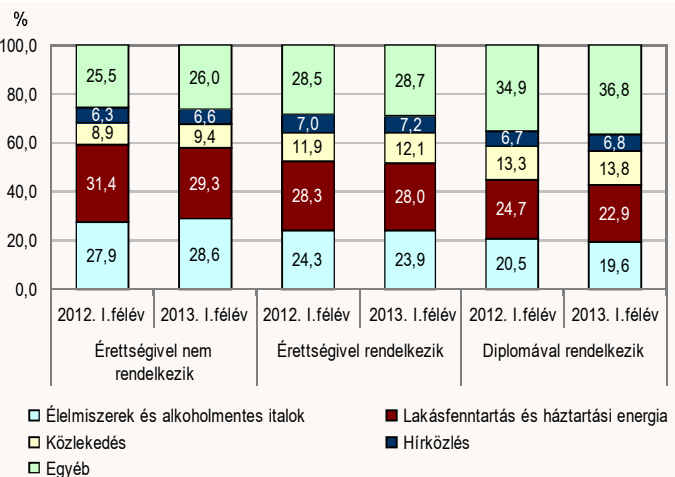

A háztartások fogyasztási kiadásainak szerkezete iskolai végzettség szerint

A háztartások fogyasztási szerkezete az iskolai végzettség szerint jelentősen eltér. A magasabb képzettséggel rendelkező háztartások havi összkijárából sokkal kisebb hányadot igényel az alapvető szükségletek, az élelmezés és a lakhatási lehetőség biztosítása (2013. I. félévében az összes költség 42,5%-át), mint a kevésbé képzett, középiskolai- és alacsony iskolai végzettséggel rendelkező háztartásoknál, akiknek az élelmiszer és lakásfenntartáshoz szükséges kiadások az összefogyasztásuk 51,9 illetve 58,0%-át tették ki. 2013-ban megváltozott a fogyasztás szerkezete mindegyik háztartástípusban. A rezsiszűkítő hatására csökkent a lakásfenntartásra fordított kiadások aránya, a legalacsonyabb és a legmagasabb végzettséggel rendelkező háztartásoknál jelentősen, 2,1, illetve 1,7 százalékponttal, a középiskolai képesítéssel rendelkező háztartásoknál pedig kisebb mértékben, 0,2 százalékponttal. Ez nagyobb mozgásteret biztosított a háztartásoknak a

5. ábra

Egy főre jutó havi fogyasztási kiadás szerkezete iskolai végzettség szerint, 2012. és 2013. I. félév

további kiadásai fedezésére: az alacsony iskolai végzettségű háztartások élelmiszer-kiadásaira az összefogyasztásukból 0,7 százalékponttal nagyobb hányadot tudtak fordítani 2013. I. félévében, mint egy évvel korábban.

A háztartások élelmiszer-fogyasztása iskolai végzettség szerint

Az elfogyasztott táplálék mennyisége, valamint a háztartás képzettsége között szoros kapcsolat van. Minél képzettebb egy háztartás, annál inkább érvényesül az a tendencia, hogy a háztartásban élők az egészségesebb, magasabb tápértékű táplálékból többet, a kevésbé értékes élelmiszerekből pedig kevesebbet vásárolnak meg és fogyasztanak el. Ilyen szempontból a legképzettebbek vannak a legjobb helyzetben, de az érettségizettek helyzete is előnyösebb, mint az érettségivel nem rendelkezőké. A főiskolai, egyetemi diplomát szerzett háztartások fogyasztják a legnagyobb mennyiségeket tejből, sajtból és egyéb tejtermékből, valamint zöldségből, és gyümölcsből. Az alacsony iskolai végzettségűek pedig tojásból, zsiradékokból, cereáliákból, cukorból és burgonyából használnak fel nagyobb mennyiségeket. Figyelemre méltó, hogy húsból és húskészítményekből a diplomások kevesebbet fogyasztanak, mint a másik két háztartástípusban.

2. tábla

Az egy főre jutó havi élelmiszer-mennyiség átlaghoz viszonyított szintje, iskolai végzettség szerint, 2013. I. félév

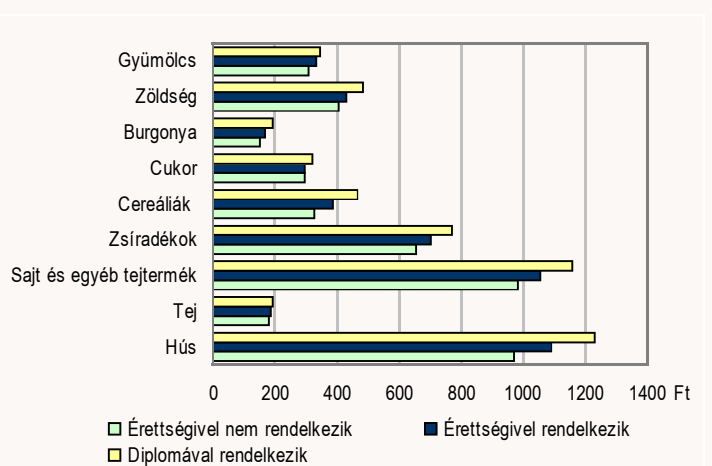
(átlag = 100,0%)

Megnevezés	Érettségivel nem rendelkezik	Érettségivel rendelkezik	Diplomával rendelkezik
Hús, hal és készítmények	102,3	103,9	89,3
Tojás	106,6	99,5	84,6
Tej	94,2	98,0	116,6
Sajt és egyéb tejtermék	79,0	111,3	135,1
Zsiradékok	105,9	100,8	84,7
Cereáliák	110,3	95,4	81,4
Cukor	106,6	101,4	82,2
Burgonya	111,5	98,1	74,8
Friss és tartósított zöldség	88,8	112,7	109,7
Friss és tartósított gyümölcs	76,3	112,9	139,6

Az iskolai végzettség és a megvásárolt élelmiszerek ára között is szoros kapcsolat tapasztalható. A diplomás háztartások az egyes élelmiszerekből a drágább, jobb minőségű termékeket fogyasztják, míg az alacsony iskolai végzettségűek az olcsó termékeket vásárolják meg.

6. ábra

A megvásárolt élelmiszerek ára iskolai végzettség szerint, 2013. I. félév

Tíz alacsony iskolai végzettségű háztartás közül hat termel saját maga is élelmiszert, mégis kevesebb zöldséget és gyümölcsöt esznek, mint az érettségizettek, akik közül csak majdnem minden harmadik termel élelmiszert a kertjében. A diplomás háztartásokban eszik a legtöbb zöldséget, gyümölcsöt, de ők zömében megvásárolják azokat, közülük csak minden tizedik háztartás foglalkozik saját termeléssel.

Az érettségivel nem rendelkező, középiskolai-, illetve felsőfokú végzettségű háztartások összes élelmiszer-fogyasztásából⁴ 10,0; 6,5 illetve 2,8% volt a saját maguk által megtermelt élelmiszerek aránya, ez havi szinten átlagosan 1,5; 1,3, illetve 0,7 ezer forintot jelentett.

Minél képzetlenebb a háztartás, annál inkább igénybe veszi a házon kívüli étkezések lehetőségét. Míg a diplomások havi 5,6 ezer forintot (ez az összes élelmiszer-fogyasztásuk 23,2 %-a) munkahelyi, iskolai étkezdékben, éttermekben költöttek el, addig az érettségizett, illetve az alacsony iskolai végzettségű háztartások 2,6 ezer, illetve 1,2 ezer forintot fordítottak erre a célra, ami az összes élelmiszer-fogyasztásuk 13,4, illetve 7,8 %-a volt. A házon kívüli étkezésekre az alacsonyabb iskolai végzettségűek azért is kevesebbet költenek, mert gyermekeik sokkal nagyobb arányban részesülnek ingyenes és kedvezményes étkeztetésben, mint a felsőfokú végzettségű háztartások gyermekei.

A háztartások tartós fogyasztási cikkekkel való ellátottsága iskolai végzettség szerint

A háztartások alapvető háztartási gépekkel és híradástechnikai készülékkel való ellátottságában nincs jelentős különbség iskolai végzettség szerint, ezzel szemben a nem létfontosságú, drágább, illetve újonnan piacra került készülékeknel szoros kapcsolat figyelhető meg a képzettség szintje és a készülékekkel való ellátottság mértéke között. Amíg a diplomás háztartásokban van a legtöbb, addig a legkevésbé képzeteknél található a legkevesebb korszerű híradástechnikai készülék és háztartási gép.

A kártyás mobiltelefonok az alacsonyabb iskolai végzettséggel rendelkezők körében, míg az előfizetéses mobilkészülékek a diplomások között fordulnak elő gyakrabban. A telefontársaságok üzletpolitikája következtében az előfizetéses mobiltelefonok között nagyobb arányban terjedtek el az okostelefonok, mint a kártyás készülékek között. Mivel az okostelefonok az infokommunikációs-technológia viszonylag új termékei, a készülék árai, illetve az előfizetések magasabb díja vagy a fix jellegű kiadás miatt a diplomás háztartások között a gyakoribb, itt minden ötödik, míg az érettségivel nem rendelkezők között csak minden 15. háztartásban van okostelefon. A munkahelyüktől is a felsőfokú végzettségűek kapták a legtöbb telefont.

⁴ Az összes élelmiszer-fogyasztás tartalmazza az élelmiszereket és alkoholmentes italokat, a házon kívüli étkezéseket, a saját termelésű élelmiszereket és a szociális ellátásként kapott otthoni étkeztetést is.

3. tábla

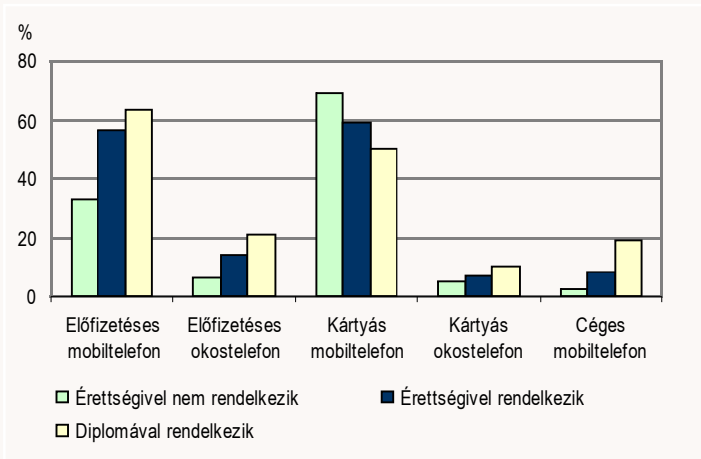
Tartós fogyasztási cikkekkel rendelkező háztartások aránya, iskolai végzettség szerint, 2013. I. félév

(%)

Tartós fogyasztási cikkek	Érettségivel nem rendelkezők	Érettségivel rendelkezők	Diplomával rendelkezők
Mosogatógép	7,7	18,7	32,6
CD lejátszó	28,5	44,8	58,2
Plazma-, LCD televízió	17,3	33,3	47,8
Digitális vagy videó kamera	7,2	15,6	27,3
Digitális fényképezőgép	23,9	52,3	68,3
Asztali számítógép	40,7	58,4	67,0
Hordozható számítógép	14,1	32,5	50,9
Személygépkocsi	39,1	59,8	68,5
Friss és tartósított zöldség, kg	3,3	5,1	2,7
Friss és tartósított gyümölcs, kg	4,2	5,2	2,5

7. ábra

Az előfizetéses és kártyás mobil- és okostelefonnal illetve céges mobiltelefonnal rendelkező háztartások aránya, iskolai végzettség szerint, 2013. I. félév

További információk, adatok (linkek)

[Táblázatok](#)

[Módszertan](#)

Elérhetőségek:

andras.horvath@ksh.hu

Telefon: (+36-1) 345-6371

klara.czenky@ksh.hu

Telefon: (+36-1) 345-6334

[Információs szolgálat](#)

Telefon: (+36-1) 345-6789

www.ksh.hu